

Бек М.В.*

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПЕРЕДАЧІ ДАНИХ ДЗЗ З СУПУТНИКА НА НАЗЕМНІ СТАНЦІЇ ПРИЙОМУ, ОБРОБКИ ТА РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ЦИХ ДАНИХ: МІЖНАРОДНИЙ ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ СТАНДАРТ

Будь-які дані про Землю, отримані за допомогою супутника, потрапляють до оператора системи ДЗЗ індивідуально визначеним та технічно регламентованим способом. Передача даних ДЗЗ з супутника на наземні станції прийому, обробки та розповсюдження цих даних здійснюється через радіоканал. Отож, правове регулювання діяльності з ДЗЗ охоплює питання роботи радіоканалу з метою забезпечення налагодженого використання радіочастот і, відповідно, отримання якісних даних ДЗЗ. Норми права, які регламентують питання розподілу радіочастотного спектру, формують так зване «частотне право».

Регулювання діяльності з ДЗЗ щодо забезпечення функціонування радіоканалів на міжнародному рівні здійснюється Міжнародним союзом електров'язку (далі – Союз), до компетенції якого входить: розподіл радіочастотного спектру, виділення радіочастот та реєстрація присвоєння радіочастот і відповідних позицій на орбіті геостаціонарних супутників з метою уникнення шкідливих завад між радіостанціями різних держав [1, с.2].

Ці функції важливі у зв'язку з необхідністю використання під час прийому з орбітальних супутників даних ДЗЗ спеціалізованих апаратних прийомних комплексів, які для нормального функціонування вимагають встановлення захисту від радіозавад [7, с.38].

«Міжнародне частотне право» складають норми, що містяться в установчих та інституційних документах Союзу у сфері радіочастотного ресурсу [8, с.31]. Статут Союзу [1, с.1] та Конвенція Міжнародного союзу електров'язку від 22.12.1992 року [2, с.1] розподіляють завдання, функції та повноваження між окремими органами, що входять до складу Союзу, визначають цілі і завдання, організаційну структуру, загальний порядок управління та функціонування. Зокрема, в рамках Союзу функціонує спеціалізований структурний підрозділ – Сектор радіозв'язку (ITU-R) - в рамках якого розробляються відповідні галузеві стандарти Союзу у формі рекомендацій. Рекомендації Союзу за своєю юридичною природою не є юридично обов'язковими документами, однак широко застосовуються державами, оскільки дозволяють впорядкувати та забезпечити налагоджене використання радіочастот на міжнародному рівні, що в свою чергу забезпечує нормальну роботу радіоканалів.

В Україні норми «частотного права», що регулюють діяльність з ДЗЗ як підгалузі телекомунікаційного права, містяться в Законі України «Про телекомунікацію» від 18.11.2003 року [3, с.3] та Законі України «Про радіочастотний ресурс України» від 01.06.2000 року [4, с.2-4].

---

* здобувач кафедри міжнародного права Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Науковий керівник: доц. Григоров О.М.

Діяльність з ДЗЗ здійснюється за посередністю передачі радіосигналу з борту космічного апарату на прийомну станцію, розташовану на землі [9, с.71], отож, прийом і передача радіосигналів підпадають під дію вищезазначених законів.

Найважливішими аспектами національного «частотного законодавства» України в рамках діяльності з ДЗЗ є:

- управління українським радіочастотним ресурсом (виділення, присвоєння смуг радіочастот), в т.ч. орбітально-частотним,
- реєстрація станцій (отримання свідоцтв про реєстрацію радіоелектростанцій (далі - РЕС),
- захист інтересів користувачів прийомних станцій, в т.ч. захист від радіозавад,
- інші питання телекомунікаційного законодавства, зокрема порядок та умови експлуатації прийомних станцій, питання державного управління та інше.

Розподілення частотного ресурсу є виключним правом держави, яке здійснюється шляхом проведення певних економічних, організаційних та технічних заходів.

Використання радіочастотного спектру в Україні здійснюється відповідно до наступних принципів:

- 1) дозвільний порядок доступу користувачів до радіочастотного спектру,
- 2) зближення розподілу смуг радіочастот та умов їхнього використання в Україні з міжнародним розподіленням смуг радіочастот,
- 3) право доступу всіх користувачів до радіочастотного спектру з врахуванням державних пріоритетів, в т.ч. забезпечення радіочастотним спектром радіослужб України з метою забезпечення безпеки громадян, президентського, урядового зв'язку, оборони та безпеки держави, правопорядку, попередження надзвичайних ситуацій техногенного характеру,
- 4) оплатний характер використання частотного спектру,
- 5) заборона безстрокового виділення смуг радіочастот, присвоєння радіочастот чи радіочастотних каналів,
- 6) прозорість та відкритість процедури розподілу та використання радіочастотного спектру.

Таким чином, з однієї сторони декларується принцип державного пріоритету на радіочастотний спектр, а з іншої – повинна проводитися його конверсія, тобто розширення використання радіочастотного спектру радіоелектронними засобами цивільного призначення.

В Україні регулювання використання частотного спектру здійснюється Національною комісією з питань регулювання зв'язку (далі - НКРЗ), провідною функцією нормативного регулювання якої є розробка Плану використання радіочастотного ресурсу України [5, с.1-4] та Національної таблиці розподілення смуг радіочастот [6, с.1-3], які затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Таким чином, правове забезпечення діяльності з ДЗЗ на кожному рівні функціонування системи ДЗЗ як у міжнародному, так і в національному аспектах є передумовою повноцінного здійснення такої діяльності, а регламентація використання радіочастот виступає правовою гарантією отримання якісних даних ДЗЗ.

Література

1. Статут Міжнародного союзу електров'язку від 22.12.1992 р. [Електронний ресурс]. URL: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_099 (дата відвідування: 05.08.2011).

2. Конвенція Міжнародного союзу електров'язку від 22.12.1992 р. [Електронний ресурс]. URL: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_100 (дата відвідування: 05.08.2011).
3. Закон України «Про телекомунікацію» №1280 від 18.11.2003 р. [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1280-15> (дата відвідування: 05.08.2011).
4. Закон України «Про радіочастотний ресурс України» №1770 від 01.06.2000 р. [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1770-14> (дата відвідування: 05.08.2011).
5. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Плану використання радіочастотного ресурсу України» №815 від 9.06.2006 р. [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=815-2006-%EF> (дата відвідування: 05.08.2011).
6. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Національної таблиці розподілення смуг радіочастот» №1208 від 15.12.2005 р. [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1208-2005-%EF> (дата відвідування: 05.08.2011).
7. Атрошенко Л.М., Бірюков О.Г., Горобець М.М., Яворський Є.О. Наземне забезпечення активних і пасивних аерокосмічних систем дистанційного зондування земної поверхні в радіодіапазоні//1-й інформаційний бюлетень Української астрономічної асоціації. – 1993. - № 4. - С.38.
8. Дистанционное зондирование Земли из космоса – обзор законодательства и правоприменительной практики/Под общей редакцией А.А.Балагурова/ Электронная версия. - М. - 2009. – С.31.
9. Постышев В.М. Освоение космоса и развивающиеся страны (международно-правовые проблемы). – М. -1990. – С.71.